

Данијела Јовановић

ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТА

ИСТОРИЈСКИ КОНТИНУУМ

Читам јутрос причу Богумила Храбла
где он пише о страдањима
судије фудбалског у селу неком,
ваљда код Брна.
Судија није свирао аут
за домаћу екипу
те сељани, сложно, као једно биће,
кренуше на њега.
Судија бежи, у пар корака
прескаче поља
и на крају заврши на бору.
Сељани му кажу:
„Сиђи, нећемо те бити!”
Али он не силази,
ко ће им веровати!
Онда сељани секиру донесу
да бор исеку.
Али судија им умакне опет.
На крају га, ипак, сустигну
у пољу карфиола
и ту га умлате.
Тад сам се сетила прича из наших села,
где судије слично пролазе.
Једног су чак и у бунар спуштали

да о својим судијским одлукама
добро поразмисли.
Занимљиво, да смо тако повезани,
ми и Чеси.
А можда је та веза дубља,
можда је то наше завештање,
оно што су нам преци оставили к'о наслеђе
кад су у чопору, сложни као једно,
јурили кривца,
најчешће без кривице,
по широким пољима, густим шумама
са моткама, буздованима, копљима,
да га жртвују због својих неких недаћа.
Зато ја понекад помислим:
штета што ми предак није
каква мала антилопа.

БОРБА С ПРИРОДОМ У ЈЕДНОМ ЉУДСКОМ ХАБИТАТУ

Ускоро ће лишће да избије,
контролисано, тамо где може
а трава ће да порасте.
Кесе, неке празне, неке пуне,
кутије, неке труле, неке још целе,
разне папире, углавном у кашу претворене,
покриће зелено.
Опет ће пролеће замести наше трагове,
тамо где може.
А ми ћемо направити нове.

МИ И ОНИ

У Ефесу
скроз очуван *ис* древни.
Од мермера,
к'о дугачка клупа нека
са отворима удаљеним
отприлике лакат један
(дужи, мушки).
А доле код ногу,

каналчић уски,
где је вода протицала
и метлица се умакала,
хигијенска.
Мора да је к'о у кошници ту било.
Причало се о свем и свачем.
Политици, уметности,
трговини, болу, смрти...
Очито се обављање нужде
јавним послом тад сматрало.
Како ли је то изгледало?
И како је тек онда у другим сферама живота било?
Кад отуђеност од тела,
сопственог и туђег,
није постојала.
Сигурно лакше,
јер мора да се и смрт тада,
са свим непријатностима
које јој обично претходе
(и нужно је следе),
као саставни део живота прихватала.

ЖИВОТ (ИЛИ ИЗМИЦАЊЕ СМИСЛА)

Прво и не знаш да он постоји.
Просто га трошиш.
Лагано.

Онда почнеш да га примећујеш.
Али га игноришеш.
Јер јуриш.

Затим успориш.
Питаш се ко и шта је он.
Одговора, најчешће, нема.
Зато престанеш да се питаш.
И почнеш жудније да га трошиш
Док не пожелиш да га другом подариш.
Онда га штедиш.
За тог другог га чуваш.

На крају,
у грчу се држиш за њега.
Нећеш да га пустиш.
Тражиш да ти каже
ко је и шта је он (био).
Али он ти већ окреће леђа.

ПАЖЊА

Хакслију

Док кораком грабим
негде
и у рукама држим
нешто,
у глави правим планове
некакве
за будуће време
неко.
Тад ми треба минах птица
да ми на уво закрешти
пажња!
Да постанем свесна
простора, живих и неживих ствари у њему,
и
времена, мерљивог и немерљивог,
како бих могла да их дегустирам
и у томе уживам
овде и сад.

У ЧЕКАОНИЦИ

Са сточића
новине, по обичају,
најављују неку скору катастрофу
овај пут економску – евро опет расте.
Часописи, на масном папиру и у колору,
дају савете за срећу.
Свака страна исто поручује –
истинска срећа се купује.

Овде их нико не гледа и не листа.
Сви ми, поређани у војнички низ столица металних,
углавном гледамо само у врхове ципела
мада нам понекад поглед одлута до пулта
у нади да ће баш нас сад прозвати.
Али сестра за пултом мргодно ћути,
и она гледа у нешто доле.
Сваку погнуту главу
иста мисао, к'о камен притиска:
да ли ће успети овога пута?
Толико глава а иста мисао.
Ова чекаоница је једна капсула
непрерађене туге и жеље
што лебди негде
у неком сопственом простору и времену.
На то ми данас личи.

БЕЛИ ДИЈАМАНТ

Херцога, у документарном жанру
највише волим.
Скоро је снимео филм
о жељи једног тропрстог човека
да лети и лебди.
Давнашњи му је сан то био.
Још као дечак без два прста
на левој руци је остао
јер је ракету коју је у свемир хтео да пошаље
у њој држао.
Касније, на Квин Мери факултету у Лондону
као професор аеронаутике је завршио.
Стварно је изгледа тачно
да сваког од нас сопствена страст
одређује и пут нам утврђује.
И направио је тај човек
прави ваздушни брод и у
Гвајану у Јужној Америци
отишао да га испроба
изнад високих крошњи у прашуми
које још увек многе тајне крију.
Бео, елегантан и пун хелијума је тај његов брод био.

Бели дијамант, тако га је назвао
један локални раста
који се тако у причу уплео.
Камера затим почиње расту да прати.
Иде за њим до водопада,
једног од највећих на свету,
где се налази царство ласта
које ниједан човек још никад видео није.
Локални раста долази често
до једне избочине на стени
близу водопада
да убира разне траве,
гледа ласте
и да у капи воде која се са
листа слива
посматра свет
како он сам каже.
Камера се затим приближава
једној капљици што са листа виси
и цео водопад,
који људско око не може у целини да обухвати,
у њој стоји.
Срећан је човек који у капи воде
може да види свет.
И ја сам срећна
јер су ми Херцог и камера његова
омогућили да видим свет очима једног расте са Гвајане.

КОНЦЕПТ

Нека буде светло,
нека буде небо,
нека буде трава,
сунце, цвеће, дрвеће...
и на крају мушкарац и жена.
И нека потоњи и потомство њихово
господаре рибама у мору,
птицама у ваздуху
и свим животињама што
по земљи ходају.
Тако каже књига света

на којој култура европска почива
и која се, касније, к'о куга свуда
по земљи раширила.
У сржи њене етике стоји:
Човек да свиме господари.
Наопаког ли концепта!
А опет, он је део нашег ткива
преко књиге свете
било да смо верујући или не.
Али доћи ће време
кад ће се из прошлости давне
из остатака старијих од те књиге свете,
поново издићи један други концепт
и господарење над животом
заменили његовим поштовањем.
Или нас више неће бити овде.

ПРЕМОШЋАВАЊЕ

Једна теорија каже:
наш ум је пре свега елиминаторски.
Способан да прими и појми све
али многа знања елиминише
како нас она не би збунила
и у лудницу одвела,
те нам оставља само њихове делиће
од користи практичне.
Што му дође да је мозак нека врста вентила
а из чега произађе –
да бисмо опстали – треба да будемо мање свесни.
Што ће рећи – да располажемо
само практичним знањима
која ће нам у физичком универзуму
пружити шансу да преживимо.
Чини ми се да је то тачно.
А опет, дешава се изузетно
да се вентил премости
и ум се ослободи.
И тад се неки плод уметности роди.

ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТА

Јуче, на улици
била сам тачно на међи
фиктивној али стварнијој од праве.
Дан је био чудан,
март, а као да је почетак зиме.
Хладно, по која пахуља промакне
брзо у неком хаотичном лету.
Небо тамно, изломљено,
готска атмосфера свуда.
Напета, шири језу свуда по телу
(а можда ветар томе придодаје?).
Стојим, чекам на средини уске улицице.
Гледам у десно, ту готика права:
дубоко у двориштима
у бршљан обрасле куће,
на њима наноси година
(неки се љуште),
слојеви времена,
украшавања чудна
попут једне главе широм отворених уста.
Пуно детаља да погледе задрже.
Широка дебла, високе гране,
на највишој стоји врана и крешти.
К'о да сам у роман романтичара залутала.
Погледам лево, нове зграде никле.
Сјајне, уместо тераса
на њима климе висе.
Нигде дрвета, бршљана, слојева разних,
нити архитектонских украса бизарних.
Нигде ничег да поглед заустави,
мисао да забави,
машту да распали,
атмосферу изгради.
К'о да сам у какву раван упала.
Како је то чудно: урбанистички случај да
буде тако очит коментар појава општих!